

ENTREVISTA

Quim Monzó

NARRADOR

EP. *¿Els contes de 'Tres Nadals' van ser escrits originalment en castellà?*

QM. Van ser tres encàrrecs del suplement dominical del diari *La Vanguardia*. Quan me'ls van encarregar vaig pensar: ¿i ara què puc dir sobre el Nadal que no estigui dit? Però, a còpia de jugar amb els tòpics, en van sortir tres contes. Un d'ells, *La venedora de mistos*, el vaig publicar a *El millor dels mons*. Ara els he unificat en un únic llibre, amb unes il·lustracions esplèndides de Ramon Enrich. És un caprici, un regal que volia fer-me.

EP. *Amb quins problemes s'ha trobat a l'hora de traduir-los?*

QM. Més que traduir-los, els he refet, n'he canviat moltes coses. És un procés que no s'acaba, perquè les modificacions que hi faig en una llengua surten rebotades cap a l'altra versió. Em passa sempre, també quan no tradueixo. Quan escric una història, la planxo i la replanxo, constantment hi canvio coses. Fins i tot he modificat el conte que ja vaig publicar, i això que ja estava fixat. Una coma que va fora, una paraula canviada... No és res nou. Ho fan molts escriptors. I cada vegada que un músic grava una cançó hi introdueix petites modificacions, tant en el text com en la melodia.

EP. *¿Hauria escrit contes de Nadal si no hagués rebut l'encàrrec de fer-ho?*

QM. Crec que no. Suposo. Vaig créixer en un ambient fervorosament ateu i la suposada felicitat d'aquests dies se m'escapa. Si se celebrava el Nadal era perquè jo era nen i no em volien treure les alegries que els altres nens tenien. Però a casa el Nadal se celebrava amb el fred de mà posat, perquè no m'ho cregués gaire. Aquests sentiments ambigus els he arrossegat sempre. El gregarisme nadalenc m'horroritza, però trobo que és una localització excepcional. Hi ha pel·lícules que passen durant el Nadal i aquesta datació fa estalviar al director de cinema molta palla, li permet anar al gra. Narrativament, el Nadal i el seu punt de falsedat té molta gràcia.

EP. *El Nadal és un paradís de tòpics. Vostè en fuig sempre, dels tòpics.*

QM. Justament en aquests tres contes jugo amb els tòpics nadalencs. La felicitat, la germanor, la solidaritat, la bondat humana... L'Església catòlica ens ha venut durant segles tota una sèrie d'hipocresies i ara, com que molta gent s'ha tornat descreguda, fins i tot per Nadal n'han pres el relleu d'aquestes noves religions de l'oegenisme i la solidaritat.

EP. *En el conte 'La comissió' es fica per enèsima vegada amb l'obsessió per la correcció política, en aquest cas aplicada als ciutadans que fan de Reis d'Orient a la calçada. Com és que li resulta tan inspiradora, la hipocresia políticament correcta?*

QM. La primera vegada que en vaig fer un article, deu fer quinze o vint anys, la correcció política era un dogma de fe que ningú no s'atrevia a qüestionar. En canvi, la correcció política és una font inacabable de possibilitats perquè és la hipocresia en estat pur, la perpetuació, per altres sectes, de la hipocresia de la bondat religiosa. Ens volen fer creure que canviant les paraules o els tants per cent de quota de cada sector discriminat de la societat se soluciona el problema. Això no és veritat, el problema no se soluciona en absolut, fins i tot s'empijora perquè se l'emascara. Què guanyen els polítics dient "bon dia a tots i a totes"? Podrien ben bé dir "bon dia a tothom". Aquest punt de bogeria en què tot ha de ser correcte només serveix per emmascarar una realitat: que les dones continuen cobrant menys per fer feines equivalents i que tenen més problemes per trobar feina.

EP. *¿El conte és, definitivament, el gènere en què se sent més còmode?*

QM. Tot depèn de com et va la vida, de la situació en què et trobes. També em sento molt còmode amb el periodisme. A *El millor dels mons* hi havia tretze relats i una novel·la. Vaig fent una cosa i l'altra, el que em sembla. Llegeixo més contes que novel·les, això sí. És molt difícil que una novel·la aconseguixi mantenir-me l'atenció fins al final, ha de ser una obra excepcional, o jo he d'estar en les circumstàncies excepcionals que em permetin seguir-ne el fil amb continuïtat. A una novel·la li has de dedicar moltes hores al dia per polir-te-la en dos o tres dies. És evident que escrivint contes em sento molt bé. Però quan tinc prou temps i veig que la idea es va allargant, en faig una novel·la.

EP. *¿La "gran novel·la sobre Barcelona" no l'escriurà Quim Monzó?*

QM. Als anys 70 o 80 un escriptor americà va fer un llibre que es deia *The Great American Novel*, perquè n'estava fins al barret que tothom anés parlant de la gran novel·la americana. La gran novel·la sobre Amèrica l'estan fent cada dia tots els escriptors americans quan fan les seves novel·les concretes sobre cada cosa. Hi ha passió per la grandiloqüència. I per

què no *La gran novel·la sobre Tortosa*, o sobre *Riudellots*? No hi ha temps de llegir tota la quantitat de llibres que es produeixen i, moltes vegades, el periodisme cultural en parla a base de llegir-ne les contracobertes, o de fer-ne una lectura en diagonal. S'hi apliquen tècniques de periodisme groc. Com que la cultura és un centre tancat que no interessa a la massa, es pot jugar amb tècniques perverses com això de parlar de la gran novel·la sobre Barcelona o sobre el Masnou.

FRANCESC MELCION

EP. *És la segona vegada que un llibre seu surt simultàniament en català i en castellà. ¿Serà sempre així, a partir d'ara?*

QM. No dic ni que sí ni que no, però probablement no. Quan faig el creuament entre els dos idiomes acabo esllomat. El 2004 trauré un llibre que recull totes les cròniques de viatges que he escrit en diversos diaris des de l'any 1989. Com que n'hi havia en català i en castellà, ara n'estic fent el creuament i és una feinada per tornar-se boig.

EP. *¿Opina de debò que l'eutanàsia és la millor solució per no prolongar l'agonia de la llengua catalana, o ho va dir com a provocació?*

QM. No tinc ni ganes de parlar-ne, perquè cada vegada que obres la boca i no se'gueixes fidelment les pautes que marquen els polítics, se't

tiren al damunt. Els polítics creuen que hi ha coses que no s'han de dir ni que siguin veritat. No penso dir mai més el que penso, que facin el que vulguin.

EP. *Si ja podem tirar la tovallola, tindria lògica que passés a escriure tots els contes directament en castellà.*

QM. Em fa ràbia tirar la tovallola, no vull tirar-la. Però em fa ràbia veure com molts dels que no l'hem tirada som criticats pels que ja l'han tirada fa temps. Els primers que la tiren són els polítics, a casa, al

diaris catalans, que no pas els escriptors catalans. Això és així, i ho hem vist tots els que ens dediquem a aquest ofici. I te'n parlo jo que no me'n puc queixar. Vist com va tot, tinc una situació bastant privilegiada. Però és insultant que un escriptor de Lleida que sigui mitjanament conegut ho tingui molt més cardat que un escriptor de Valladolid per sortir a TV3 o al diari tal. Suposant que tots dos tinguin el mateix nivell de qualitat i reconeixement públic, al de Valladolid se li obren les portes de TV3 o del diari tal al cap de cinc minuts. Es dona prioritat sempre a allò que els fa quedar cosmopolites. De tant perdre el cul per demostrar que són cosmopolites demostren que no són més que provincians.

EP. *Li agradi o no, vostè és un referent dins la literatura catalana. Li agrada?*

QM. Jo vaig començar a escriure per intentar posar una paraula rere una altra i explicar unes històries que a mi m'agradava narrar. I això és el que faig: jugo a muntar frases, com els nois d'ara es distreuen amb jocs d'ordinador. Anar muntant les peces fins que en surt una història perfectament estructurada és apassionant. En canvi, ser un punt de referència té molts problemes i pocs beneficis. Hauria estat molt més agradable que no hagués calgut ser cap punt de referència, ser un escriptor i prou. Però això tu ja no ho domines, ja no ets capaç de controlar-ho.

EP. *En què l'ha condicionat com a escriptor el fet d'haver esdevingut un fenomen de masses?*

QM. Jo no sabria renunciar a fer ràdio, ni a fer televisió, si un dia en torno a tenir ganes, que potser començo a tenir-ne. Crec que formen part d'un mateix pack. Els relats, les novel·les, els articles de premsa i les intervencions radiofòniques o televisives formen un tot, no sabria per on he de tallar. ¿He d'amputar una part d'aquest tot per una certa idea decimonònica segons la qual la literatura és allò escrit? També hi ha literatura oral, i avui la literatura oral pot ser la que es fa en segons quins moments per tele i per ràdio. Quan vaig començar a col·laborar a Catalunya Ràdio, em reconeixien els taxistes per la veu. Després vaig passar a publicar articles i m'hi posaven la foto i em van començar a reconèixer per la cara. Va tot lligat, és una bola que no hi ha qui l'aturi.

► ► ►

Amb el suport de

 Generalitat
de Catalunya